

Sygn. akt VIII U 13/15

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Łazowska
Protokolant:	Kamila Niemczyk

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2015 r. w Gliwicach

sprawy D. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o ustalenie kapitału początkowego i wysokość świadczenia

na skutek odwołania D. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 5 września 2014 r. **nr** (...) - 2006

z dnia 30 września 2014 r. **nr** (...)

z dnia 10 grudnia 2014 r. **nr** (...) - 2006

z dnia 22 grudnia 2014 r. **nr** (...)

1. umarza postępowanie w zakresie odwołania od decyzji z dnia 5 września 2014 r.,
2. umarza częściowo postępowanie z odwołania od decyzji z dnia 30 września 2014 r. w zakresie w jakim organ rentowy dokonał przeliczenia emerytury ubezpieczonej w decyzji z dnia 22 grudnia 2014 r.,
3. oddała odwołanie od decyzji z dnia 30 września 2014 r. w pozostałym zakresie,
4. oddała odwołania od decyzji z dnia 10 grudnia 2014 r. oraz z dnia 22 grudnia 2014 r.

(-) SSO Grażyna Łazowska

Sygn. akt VIIIU 13/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5.09.2014r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz.1242 – dalej ustawa FUS) ustalił ubezpieczonej D. L. wysokość kapitału początkowego na kwotę 160 858, 94 zł.

Ubezpieczona w odwołaniu od tej decyzji zarzuciła, że organ rentowy w swych wyliczeniach nie uwzględnił świadectw rekompensacyjnych oraz wynagrodzenia za dyżury pełnione w okresie do 1.09.1996r. do 30.09.1999r., co wpłynęło na zniżenie wysokości kapitału.

Decyzją z dnia 30.09.2014r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej emeryturę, ustalając jako najbardziej korzystną emeryturę wyliczoną na podstawie art. 183 ustawy FUS w kwocie 2558,15zł.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona zarzuciła, że organ rentowy w swych wyliczeniach nie uwzględnił świadectw rekompensacyjnych, wynagrodzenia za dyżury pełnione w okresie do 1.09.1996r. do 30.09.1999r., składek przekazanych do II filaru co wpłynęło na zniżenie wysokości świadczenia oraz nie podał kwoty odzyskanej od OFE i kwoty z II filaru podlegającej dziedziczeniu. Zakwestionowała również sposób obliczenia emerytury na podstawie art. 183 ustawy FUS.

Decyzją z dnia 10.12.2014r. organ rentowy ponownie ustalił ubezpieczonej wysokość kapitału początkowego na kwotę 165 030,58zł., a decyzją z dnia 22.12.2014r. ponownie przeliczył emeryturę ubezpieczonej ustalając jej wysokość na kwotę 2601,88zł.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od powyższych decyzji, kwestionując rzetelność obliczeń dokonanych przez organ rentowy.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o umorzenie postępowania co do decyzji z dnia 5.09.2014r. i 30.09.2014r., w części objętej decyzjami z dnia 10.12.2014r. i 22.12.2014r. i oddalenie odwołań w pozostałym zakresie.

W uzasadnieniu wskazał, że w decyzji z dnia 10.12.2014r. ponownie obliczono kapitał początkowy z uwzględnieniem świadectw rekompensacyjnych i wynagrodzenia za dyżury, co skutkowało przeliczeniem emerytury ubezpieczonej decyzją z dnia 22.12.2014r. Organ rentowy wskazał nadto, że emerytura ubezpieczonej urodzonej w (...)r. mogła być wyliczona wyłącznie na podstawie art. 26 lub art. 183 ustawy emerytalnej, a przy ustaleniu jej wysokości uwzględniono składki przekazywane do II filaru. Z uwagi na to, że ubezpieczona złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa - nie ma żadnej kwoty podlegającej dziedziczeniu.

W toku postępowania, ubezpieczona podtrzymywała odwołania od decyzji z dnia 10.12.2014r. i 22.12.2014r., wnosząc o wyliczenie emerytury na podstawie art. 53 ustawy FUS oraz podniosła zarzut niekonstytucyjności przepisu art. 173 ust.2 ustawy FUS. Ten ostatni przepis, w ocenie odwołującej narusza zasadę równości, dyskryminuje kobiety urodzone w latach 1949-1967 i prowadzi do nieuzasadnionego obniżenia świadczeń emerytalnych.

Sąd ustalił i zważył, co następuje

Ubezpieczona urodziła w się w 1954r. Na skutek wniosku odwołującej o emeryturę, organ rentowy decyzją z dnia 5.09.2014r. ustalił wysokość jej kapitału początkowego na kwotę 160 858, 94 zł.

Decyzją z dnia 30.09.2014r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej emeryturę, wyliczoną na podstawie art. 183 ustawy FUS w kwocie 2558,15zł. Świadczenie wyliczone zgodnie z art. 26 ustawy FUS wynosiło 2446,20zł.

Po wpłynięciu odwołań od powyższych decyzji, do których ubezpieczona dołączyła dokumenty świadczące o wypłacie w 2003r. wynagrodzenia za pracę świadczoną w trakcie dyżurów lekarskich w latach 1996-1999 organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające i ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej decyzją z dnia 10.12.2014r. W obliczeniach uwzględnione zostały świadectwa rekompensacyjne oraz wynagrodzenie za pracę

w czasie dyżurów lekarskich pełnionych w okresie do 1.09.1996r. do 30.09.1999r. Wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej wzrosła do kwoty 165 030,58zł.

W związku z powyższym, decyzją z dnia 22.12.2014r. organ rentowy przeliczył emeryturę ubezpieczonej od 30.08.2014r. tj od daty nabycia uprawnień do emerytury.

Obliczając świadczenie na podstawie art. 53 ustawy FUS organ rentowy przyjął do ustalenia podstawy wymiaru:

-przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu zatrudnienia, tj. od 1981r. do 2000r.,

- wskaźnik wysokości podstawy wymiaru – 144,56%.

Podstawa wymiaru została obliczona przez pomnożenie wskaźnika podstawy wymiaru 144,56% przez kwotę bazową – 3191,93 zł i wyniosła 4614,25 zł

Do ustalenia wysokości emerytury uwzględniono 402 miesiące składkowe i 75 miesięcy nieskładkowych.

Wysokość świadczenia wyniosła kwotę 2977,67 zł. co ustalono ją w następujący sposób:

$24\% (...),93 \text{ (kwota bazowa)} = 766,06 \text{ zł}$

$402 \text{ m-ce} \times 1,3\% : (...),25 = 2009,51 \text{ zł}$

$75 \text{ m-cy} \times 0,7\% : (...),25 = 202,10 \text{ zł}$

Następnie organ rentowy wyliczył wysokość emerytury na podstawie art. 26.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składki i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 525 816,79 zł.

- kwota składki zaewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 107 939,92 zł.

- średnie dalsze trwanie życia dla osoby w wieku 60 lat i 5 miesięcy wynosi 252,70 miesięcy.

Wyliczona kwota emerytury wyniosła 2507,94 zł tj. $(525 816,79 + 107 939,92) : 252,70 \text{zł}$.

Wobec osiągnięcia przez ubezpieczoną wieku emerytalnego w 2014r. wysokość emerytury zgodnie z art. 183 ust. 5 ustawy FUS wyniosła: 2 601,88 zł.

[20 % z emerytury obliczonej na podstawie art. 53 – 2977,67 zł]

[80 % z emerytury obliczonej na podstawie art. 26 – 2507,94 zł].

Powyższe Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, jako okoliczności bezsporne, bo jednoznacznie wynikające z tych dowodów i nie kwestionowane przez strony.

Odwołania ubezpieczonej nie zasługują na uwzględnienie.

Zasady nabywania i ustalania wysokości emerytur reguluje ustawa z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz.1242 – dalej ustawa FUS), która zreformowała system

emerytalny-rentowy w Polsce. Ustawodawca z uwagi na konieczność poszanowania praw nabytych zróżnicował warunki nabycia prawa do emerytury i zasady ich wymiaru w zależności od daty urodzenia ubezpieczonych:

- 1) urodzonych po dniu 31 grudnia 1968r.,
- 2) urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r. a przed dniem 1 stycznia 1969r.,
- 3) urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949r.

Dla potrzeb rozpoznawanej sprawy istotnym jest podkreślenie, że :

- dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948r. ma zastosowanie system zdefiniowanej składki, polegający na uzależnieniu wysokości przyszłego świadczenia od kwoty zgromadzonych na koncie ubezpieczonego w całym okresie ubezpieczenia [nowe zasady]. Zasady ustalania wysokości emerytury dla tej grupy ubezpieczonych regulują przepisy art. 26-26a ustawy FUS, a na wysokość świadczenia wpływ mają dwa elementy: wysokość składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego oraz średnie dalsze trwania życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danej osoby,

- dla osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949r. ma zastosowanie system zdefiniowanego świadczenia [stare zasady]. W systemie tym parametry gwarantowanych świadczeń określone są w ustawie i zależą od stażu pracy [okresy składkowe i nieskładkowe], wysokości zarobków ubezpieczonego oraz wysokości przeciętnego wynagrodzenia [kwota bazowa – art. 19 ustawy]. Reguły ustalania wysokości emerytury zawarte są w art. 53 ustawy.

Co do zasady, potencjalni świadczeniobiorcy nie mają możliwości wyboru jednego z wymienionych systemów, chyba że ustawodawca w sposób wyraźny reguluje takie sytuacje – np. art. 55 ustawy FUS – na podstawie którego, ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949r., po spełnieniu określonych warunków mogą wystąpić o obliczenie emerytury na zasadach przewidzianych dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948r.

Taka sytuacja nie dotyczy jednak ubezpieczonej. Odwołująca mogła jednak skorzystać z przepisu przejściowego art. 183 ust. 5 ustawy FUS, po myśli którego „ emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., z wyjątkiem ubezpieczonych, którzy pobrali emeryturę na podstawie przepisów art. 46 lub 50, o ile osoba ta nie była członkiem otwartego funduszu emerytalnego albo złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2014, wynosi 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 – tzw. system mieszany.

Ubezpieczona urodziła się w dniu (...), a zatem domaganie się przez nią obliczenia emerytury na podstawie art. 53 ustawy FUS jest niedopuszczalne, bowiem w jej sytuacji świadczenie może być obliczone tylko na podstawie art. 26 lub art.183 ustawy FUS.

Jak stanowił art. 26 ustawy FUS w brzmieniu obowiązującym w dniu nabycia przez ubezpieczoną uprawnień emerytalnych:

1. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.
2. Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach.
3. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach.

4. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia, z uwzględnieniem ust. 3, dla wieku ubezpieczonych określonego w myśl ust. 2.

5. Tablice, o których mowa w ust. 4, są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego.

Natomiast po myśli z art. 25 ust. 1 podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175.

Zgodnie z art. 173 ust. 1,2,3 ustawy FUS:

1. Dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

2. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat.

3. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy.

W ocenie Sądu, z przepisu tego jasno wynika, że kapitał ustala się w sposób jednakowy dla wszystkich osób ubezpieczonych po przyjęciu pewnych stałych założeń bez względu na to czy ustala się go w stosunku do kobiety czy mężczyzny oraz bez względu na wiek osiągnięty w dniu 01.01.1999 r., przyjmując średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 62 lat na dzień 01.01.1999 r. Średnie dalsze trwanie życia określone w komunikacie Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999 r. dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy i nie ma możliwości określenia innej liczby tych miesięcy.

System emerytalny w Polsce jest skomplikowany, a sama ustawa FUS podlega ciągłym zmianom, które często polegają na wprowadzaniu doraźnych i przejściowych rozwiązań, skutkujących jeszcze większą komplikacją. Poszczególne przepisy były wielokrotnie przedmiotem orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, które w większości uznawały je za zgodne z Konstytucją. I tak w wyrokach z dnia 20 grudnia 1999 r., K 4/99 i z 11 lutego 1992 r., K 14/91 uznał, że ustawodawca, w zależności od sytuacji gospodarczej, ma prawo wprowadzać zmiany w systemie ubezpieczeń społecznych, w tym na niekorzyść ubezpieczonych

Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że zakazane jest nierówne traktowanie podmiotów podobnych, co jednak nie wyklucza nierównego traktowania podmiotów, które podobne nie są ze względu na daną cechę istotną, relewantną. Innymi słowy - zasada niedyskryminacji i równości nie oznacza nakazu jednakowego traktowania sytuacji wszystkich podmiotów, gdyż ich sytuacja faktyczna i prawna może być różna. Trybunał Konstytucyjny min. wskazywał też, że odstępstwa od zasady równości wobec prawa są dopuszczalne, jeśli spełniają trzy warunki: po pierwsze - są relewantne, tj. racjonalnie uzasadnione; po drugie - są proporcjonalne, a więc waga interesu, jakemu służy zróżnicowanie musi pozostawać w odpowiedniej proporcji do wagi interesów podmiotów, które zostaną naruszone; po trzecie - pozostają w związku z innymi wartościami, zasadami czy normami konstytucyjnym, uzasadniającymi różne traktowanie podmiotów podobnych (zob. np. wyrok TK z dnia 12 maja 1998 r., sygn. akt U 17/97, Lex nr 32606).

W wyroku z dnia 7.05.2014r. sygn. akt K 43/12, Dz. U. 2014/684 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że kwestionowany przez odwołującą art. 183 ust. 5 ustawy FUS jest zgodny z Konstytucją.

Odwołująca uważa za niekonstytucyjny również przepis art. 173 ust.2 ustawy FUS . W ocenie Sądu, zarzut ten jest bezpodstawny. W uzasadnieniu ostatniego z przywołanych wyroków Trybunał przyjął że „ zróżnicowanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn nie dyskryminuje kobiet, lecz jest przejawem uprzywilejowania wyrównawczego, uzasadnionego tym, że przemiany, które powodują zrównywanie społecznej pozycji obu płci, nie zostały jeszcze

zakończone i również obecnie można mówić o występowaniu, choć w mniejszym stopniu niż wcześniej, różnic społecznych mających swe źródło w roli, jaką pełnią kobiety w tradycyjnym modelu rodziny. Trybunał uznał także, że zróżnicowanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn jest zgodne z zasadą sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji), która w odniesieniu do omawianych relacji nakazuje uwzględnianie odmiennej sytuacji kobiet w społeczeństwie. Swoista pod wieloma względami społeczna pozycja kobiet i obiektywne różnice natury biologicznej tworzą konstytucyjne uzasadnienie wprowadzania szczególnych rozwiązań dotyczących kobiet w porównaniu z mężczyznami.”

Reasumując, zdaniem Sądu wydane w sprawie decyzje zostały wydane w oparciu o przepisy zgodne z Konstytucją, a wszelkie zarzuty odwołującej w tym zakresie nie są uzasadnione.

Decyzją z dnia 10.12.2014r. organ rentowy ustalił kapitał początkowy ubezpieczonej, w którym uwzględnił świadczenia rekompensacyjne i wynagrodzenie za dźury w latach 1996-1999. Odwołująca pod względem matematycznym nie kwestionowała jego wysokości, a zdaniem Sądu decyzja wydana została zgodnie z obowiązującymi przepisami, wobec czego oddalił odwołanie.

Zgodnie z art. 477¹³ kpc zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części.

Ponieważ zarzuty skierowane przez ubezpieczoną przeciwko zaskarżonej decyzji z dnia 5.09.2014r. w całości zostały uwzględnione przez organ rentowy decyzją z dnia 10.12.2014r. Sąd umorzył postępowanie co do decyzji z dnia 5.09.2014r.

Jeśli chodzi o decyzje ustalające wysokość emerytury, to postępowanie dotyczące decyzji z dnia 30.09.2014r. zostało umorzone w części w jakiej organ rentowy przeliczył emeryturę ubezpieczonej w decyzji z dnia 22.12.2014r. W tej ostatniej organ rentowy uwzględnił w przeliczeniach korektę kapitału początkowego.

W pozostałym zakresie odwołanie od decyzji z dnia 30.09.2014r. oraz odwołanie od decyzji z dnia 22.12.2014r. zostało oddalone. Jak to już wyżej wskazano, emerytura ubezpieczonej nie może być wyliczona według zasad z art. 53 ustawy FUS. Organ rentowy zgodnie z prawem wyliczył emeryturę ubezpieczonej na podstawie art. 26 i art. 183 ustawy. Świadczenie obliczone na podstawie art. 183 ustawy FUS jest dla ubezpieczonej korzystniejsze. Nadmienić należy, że ubezpieczona pod względem matematycznym wyliczeń organu rentowego nie kwestionowała. Z uwagi na to, że warunkiem uzyskania uprawnień emerytalnych na podstawie art. 183 jest rezygnacja z członkostwa w OFE, brak było podstaw prawnych do ustalania kwoty podlegającej dziedziczeniu.

W tym stanie rzeczy, w oparciu o przywołane przepisy prawa i art.477¹⁴§ 1 art.477¹³ kpc Sąd orzekł jak w sentencji

(-) SSO Grażyna Łazowska